

Théâtre de la Salamandre

Les Crachats de la Lune

Van Gildas Bourdet

Regie: Gildas Bourdet en Alain Milianti

stadsschouwburg

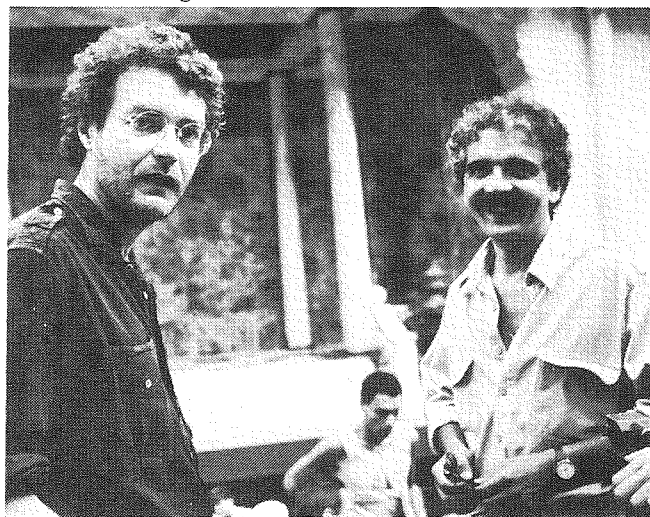
23 24 juni 1986 | 20.15 uur

Théâtre de la Salamandre

Les Crachats de la Lune

regie: Gildas Bourdet en Alain Milianti
 decor: Laurent Peduzzi
 kostuums: Françoise Chevalier
 belichting: Jacky Lautem
 regie-assistente: Anny Perrot

<i>Banane</i>	Jean-Yves Berteloot
<i>Le Patron</i>	Christian Blanc
<i>Réglo</i>	Jean-Marie Galey
<i>Cricri</i>	Janine Godinas
<i>Princesse</i>	Marie Guittier
<i>Le Belch</i>	Gil Lagay
<i>Paquita</i>	Chantal Neuwirth
<i>La Nouvelle</i>	Diane Pierrens
<i>Milou</i>	Michel Raskine
<i>Lipstick</i>	Christian Ruché
<i>Gégé</i>	Georges Staquet
<i>Le Soldat</i>	Roger Vanhool

Gildas Bourdet (links) en Alain Milianti

Synopsis

Als het doek opgaat staat Cricri achter de kassa haar kruiswoordpuzzel op te lossen, Banane oefent zijn grepen op de gitaar, Armand ruimt het café op na het avondeten terwijl hij, als altijd, loopt te foeteren op de regering. De soldaat wacht op zijn koffie. De kroegbaas klaagt over de stank die uit de deur de regen overlopende afvoerbuizen van het nabijgelegen slachthuis komt.

De opkomst van Gégé. Hij is machinist bij de spoorwegen en kondigt aan dat de staking is begonnen en het treinverkeer stilligt. De militair zal zijn basis in Toulon niet kunnen bereiken. Een klant van Princesse komt via de trap naar beneden en gaat naar buiten.

Opkomst van Milou. Hij zoekt zijn vriend Lipstick. Het is duidelijk (uit het gesprek) dat Banane Lipstick van drugs voorziet.

Opkomst van Princesse; Zij plaagt Milou; Milou probeert met een grapje Banane's demonstratie te bekorten; deze laatste windt zich op alvorens weer rustig te worden en zijn song te zingen.

Song van Banane. Intussen komt Paquita binnen. Zij heeft geen zin om buiten te gaan werken omdat ze haar nieuwe laarzen tegen de regen wil beschermen. Zij blijft dus binnen. De kroegbaas, een man met extreem rechtse praatjes, staat te redetwisten met het vakbondslid Gégé. Het wordt duidelijk dat Princesse vooral chique klanten aantrekt.

Opkomst van Réglo; Hij zou 'graag' even onder vier ogen met Princesse willen spreken. Zij verbergt zich. Hij komt weer terug. Nadat hij is weggegaan biedt de soldaat Princesse een glas champagne aan. Hij weigert met haar naar boven te gaan. Paquita komt naar beneden in 'werkkleding' en mengt zich tussen de anderen aan de bar. Armand (de kroegbaas) probeert in de discussie Milou te bewegen om niet bij zijn minnaar Lipstick, een junkie en travestiet, te blijven. Angstig en gespannen gaat Milou op zoek naar Lipstick. Gégé probeert Parijs te bellen

om van de vakbondsleiding te horen wat hij moet doen. Soldat en Princesse zetten hun kennismaking voort.

Opkomst van le Belch. Een vaste klant van Princesse. Een soort verlichte gek, die een eigen taal spreekt welke alleen door hemzelf en Princesse begrepen wordt. Paquita drijft de spot met Princesse en de intimiteit die ontstaat tussen haar en de soldaat. Princesse wordt boos. Algehele gêne.

Banane zingt zijn tweede song.

Tijdens de song komt Lipstick op die Banane ertoe zou willen bewegen hem drugs te verschaffen. Maar Banane heeft het te druk met zijn verhaal waarom hij nog niet geslaagd is in de show-business. Gégé en de kroegbaas hernemen hun politieke twistgesprek over het bestaan van armoede in Rusland. Le Belch probeert zich tussen de soldaat en Princesse te dringen om met haar naar boven te kunnen gaan. Zij weigert. De soldaat beschermt haar en neemt een dreigende houding aan tegen le Belch. Deze protesteert en haalt een hele bundel geld uit zijn zakken. Princesse legt de herkomst van het geld uit: le Belch is rijk. Hij heeft een groot huis in België met talrijke schilderijen, meubels en zilverwerk. Als zijn geld op is gaat hij daar 's nachts naar toe, neemt een schilderij mee en verkoopt het. Princesse maakt zich los uit de situatie met de soldaat en le Belch en gaat naar boven met Banane, die op de pof mag. Le Belch verdwijnt woedend uit de bar en roept een aantal bedreigingen. De soldaat besluit plotsklaps om Paquita te kiezen. In de tussentijd maakt Gégé aanstalten om naar het door stakers bezette treindepot te gaan, om de situatie in ogenschouw te nemen.

Terugkeer van Milou. Echtelijke ruzie tussen Milou en Lipstick. Lipstick blijkt te hoereren en verdovende middelen te gebruiken. Lipstick weigert zich aan Milou's eisen aan te passen: een vaste baan, afkicken, de prostitutie opgeven en thuis komen wonen.

Terugkomst van Banane. Hij heeft een goed humeur. Hij heeft weliswaar geen koopwaar voor Lipstick, maar kan hem wel in contact brengen met een andere dealer.

Opkomst van Réglo. Hij wil Princesse spreken. Cricri probeert nog tussenbeide te komen, maar tevergeefs. Op zeer ironische toon verwijt hij Princesse dat ze te weinig hart voor haar werk heeft en zich af laat leiden... door een soldaat, die hij waar-schuwt op te passen als hij geen moeilijkheden wil. Hij kondigt Princesse aan dat hij voornemens is haar naar het Zuiden te verplaatsen, naar Avignon.

Hij nodigt de soldaat uit om het vertrek van Princesse met hem te vieren, maar deze weigert en vertelt Réglo een verhaal over een olifant om de situatie een andere wending te geven. Réglo daagt de soldaat uit en beveelt hem zo snel mogelijk de benen te nemen. Réglo en de soldaat beginnen te vechten. Als Réglo is afgegaan wordt Banane ervan verdacht Princesse te hebben verraden aan de pooier. Princesse gaat haar koffers pakken.

Opkomst van het nieuwe meisje, de vervangster van Princesse. Zij komt al snel pijnlijk in aanraking met de vijandige Cricri en Paquita. Princesse, die op het punt staat om te vertrekken, trekt zich terug en gaat ijlings weer naar boven.

Opkomst van Lipstick. Hij voelt zich prima want hij heeft z'n dope gevonden. Om zich te amuseren en om Milou te provoceren vergast hij het verzamelde gezelschap op een uitdagende strip-tease die eindigt in een grove en heftige ruzie tussen de twee minnaars. Cricri, die inmiddels ongerust geworden is, stuurt Armand naar boven om te zien waar Princesse zo lang blijft. De kroegbaas komt even later ijlings terug en vertelt dat Princesse een poging tot zelfmoord heeft gedaan door zich de polsen door te snijden. Ze gaan allemaal kijken. Alvorens de anderen te volgen bekent Lipstick dat deze oplossing hem aantrekt. Hij gaat naar boven. Het café is leeg.

Terugkeer van Gégé, onder het bloed. Hij is gewond geraakt bij een botsing tussen de politie en de stakers; de kroegbaas stuurt hem naar boven om zich te laten verzorgen.

Opkomst van Banane. Hij vertelt over de schermutseling tussen de politie en de stakers. De kroegbaas vraagt hem of hij Princesse nu wel of niet heeft verraden aan Réglo.

Terugkeer van Réglo die Princesse komt halen. Hij wil boven naar haar gaan zoeken. De kroegbaas verzet zich daar heftig tegen. Hij gaat tegen de pooier in met de hulp van Cricri die dreigt om de hond Goebbels los te laten. Gégé komt inmiddels verzorgd, weer beneden. Banane, wiens grapjes door niemand op prijs worden gesteld, gaat naar buiten met Lipstick in zijn voetspoor. Armand geeft Réglo op een provocerende en uitdagende manier het geld terug dat hij hem nog schuldig is. Zij bedreigen elkaar. Ieder reageert zich op zijn eigen wijze af op Réglo, die afdruipt. Nadat Réglo is afgegaan weet Paquita Gégé ervan te overtuigen met hem naar boven te gaan, zij zal hem een 'gratis feestnachtje' bereiden. De soldaat komt weer beneden. Hij belt zijn vrouw om haar te melden dat hij wil scheiden. Cricri die alles heeft gehoord raakt vertederd en wil met hem naar bed. Het komt er niet van omdat Junior, de zoon van Cricri en de kroegbaas, binnenkomt. Cricri ziet af van haar plan en gaat wat te eten maken voor de soldaat. Deze vermaakt zich met de flipperkast.

Een spelletje flipperen

Milou komt weer naar beneden en probeert met de soldaat over zijn frustraties te praten. Banane komt ook weer binnen en vertelt Milou met wreedheid over de avontuurtjes en ontrouw van Lipstick. De soldaat beschuldigt Banane ervan Princesse erbij te hebben gelapt. Hij ontkent. Zij vechten. In de discussie die volgt blijkt dat le Belch de verklikker is. Princesse komt weer tevoorschijn en houdt enige afstand tot de soldaat. Terwijl Milou Banane de kaart legt, vertelt de soldaat aan Princesse over de reis die hij met zijn boot gaat maken in de Perzische Golf, echter op een manier alsóf ze met elkaar praten, maar niets zeggen dat tot iets zou kunnen leiden. De kaarten voorspellen voor de zoveelste maal weinig goeds voor Banane, die kwaad wordt op het lot.

Le Belch komt terug, de soldaat en hij draaien dreigend om elkaar heen. De Belch wil naar boven met Princesse maar ze weigert en stelt hem op de hoogte van haar vertrek. Gégé komt weer geheel opgelucht door zijn nachtje met Paquita, naar beneden. Hij belt met Parijs en hoort dat de staking is afgelopen. Hij kan

weer vertrekken. De soldaat vertrekt ook zonder dat Princesse en hij tot een besluit kunnen komen om elkaar weer te ontmoeten.

De trein vertrekt. Paquita komt vrolijk naar beneden; ze was in slaap gevallen. Als ze bemerkt welke wending de avond genomen heeft, besluit ze om naar huis te gaan.

Terugkeer van Réglo. Cricri en Paquita proberen Princesse te beschermen tegen de woede van de pooier. Réglo wordt handtastelijk tegen Princesse die weigert om te vertrekken. Le Belch mengt zich erin.

In de ruzie richt Réglo zijn revolver en schiet le Belch in de buik. Réglo vlucht, iedereen dreigend hem niet aan te geven bij de politie.

Opkomst van de kroegbaas. Banane acht het verstandiger zich stilte terug te trekken. Paquita en Cricri proberen Princesse ervan te overtuigen om te vluchten en zich buiten de gehele geschiedenis te houden.

Beiden besluiten, tegen het advies van de kroegbaas in, de politie alles te vertellen en tegen Réglo te getuigen. De politieszirenes komen dichterbij. De hond Goebbels loopt over het toneel.

Doek

Gesprek met Gildas Bourdet

'De mensen die in de leegte van de nacht schreeuwen, maken allemaal afspraken om elkaar te ontmoeten. Maar die ontmoetingen vinden nooit plaats. Het is voldoende dat de afspraken zijn gemaakt.'
Marguerite Duras *Le Navire Night*

'Je noemt je nieuwe stuk 'Les Crachats de la Lune' een tragi-komedie. Waarom die genre-aanduiding en wat versta je onder tragi-komedie?'
Ik geloof inderdaad dat zover het om genre-aanduiding gaat in mijn werk iets heel wezenlijks aantoonbaar is en volgens mij geldt dat niet alleen voor mij. Toevallig gaan er op dit moment twee films in première waarvan de titels op zich genre-aanduidingen zijn: *Mélo* van Resnais, en *Vaudeville* van Jean Marboeuf. De keuze voor een genre is nooit onopzettelijk, want zij bepaalt een aantal wetten voor het schrijven, de manier waarop je over de wereld praat, niet alleen inhoudelijk maar ook de literaire vorm. Ik ben mij er bijvoorbeeld in hoge mate van bewust hoe zeer de keuze van het gegeven van mijn vroegere stukken *Le Saperleau* (klucht) en *Une Station Service* (komedie) bepalend is geweest voor de manier van schrijven. Ik heb dat overigens ook op een ander niveau ervaren bij het werken aan Mozart. Zowel bij *La Finta Giardiniera* als bij *Don Giovanni* ondervond ik het als heel verhelderend dat ik mij tijdens de voorbereidingen steeds voor ogen hield dat het om een 'dramma-giocosio' ging. Bij *Les Crachats de la Lune* werd me dat pas achteraf duidelijk en heb ik de genre-aanduiding dan ook naderhand aan het stuk toegevoegd. Maar het verbinden van een genre-aanduiding aan een stuk, dat wil zeggen de herkenbaarheid van het genre in de tekst tot zijn recht laten komen, is één van de eerste dingen geweest waarmee ik tijdens de regie voorbereidingen rekening heb gehouden. Door *Les Crachats de la Lune* te omschrijven als een tragi-komedie, kon ik in de eerste plaats duidelijk het verschil ten opzichte van mijn vorige stuk aangeven. Volgens mij is *Une Station Service* een komedie omdat het lot van de personages niet van invloed is op de ontwikkeling van het spel, maar uitgangspunt en van tevoren bepaald.

De personages gedragen zich zodanig dat hun lot hen ontgaat of zich buiten hen om voltrekt, deels omdat zij zich er niet van bewust zijn, deels omdat de loop van de gebeurtenissen hun het gevoel geeft dat zij hun lot niet in eigen hand hebben. Deze houding is wat mij betreft het fundament van de komedie en is er de tevens de oorzaak van dat ik de komedie een in wezen pessimistisch genre vind.

De tragedie daarentegen is een optimistisch genre omdat de personages worden geconfronteerd met hun lot en het bepalen daarvan.

Zij zijn gedwongen een oplossing te vinden voor het hetgeen waarmee zij worden geconfronteerd.

Nero lost het tweevoudige probleem van zijn verhouding met zijn moeder en die met Britannicus op door middel van moord. Hij bezit de sleutel die leidt tot de ontknoping en 'maakt' op deze manier de tragedie.

Dit is de rol en de functie van de tragische helden.

Les Crachats de la Lune staat daar tussenin. Het stuk vertoont aan de ene kant een komedie-structuur, waarin niets bewust tot een oplossing wordt gebracht, maar de dingen zich oplossen onder druk van de omstandigheden. De personages die de held spelen onttrekken zich aan elke keuze en zijn niet wat ze denken te zijn.

Verder gedragen de personages die géén heldenrol lijken te vervullen zich op een heroïsche manier en komen juist zij tot een bloedige oplossing van wat nog niet was opgelost. Op dat moment is er tragedie; dood van mensen, een mengeling van lotsbeschikking en vrije wil.

Théâtre de la Salamandre

Het Théâtre de la Salamandre ontleent zijn naam aan het wapen van Frans I, onder wiens regering de haven van Le Havre werd aangelegd. In deze stad werd in 1969 deze theatergroep opgericht.

Het Théâtre de la Salamandre produceert al jarenlang door geheel Frankrijk stukken die enorme successen oogsten. Onverbrekkelijk verbonden met het Théâtre de la Salamandre is Gildas Bourdet (1947). Hij is medeoprichter van de groep waarvan hij sinds 1972 de artistieke leiding heeft. Na het succes van *La vie de Jean-Baptiste Poquelin dit Molière* in 1973 uitgevoerd, werd Bourdet in september 1974 door het Ministerie van Cultuur benoemd tot directeur van het Centre Dramatique National du Nord. Onder zijn leiding verhuisde La Salamandre naar Lille. Sindsdien ontwikkelden de activiteiten van de groep zich in twee richtingen.

Aan de ene kant nieuw werk of bewerkingen van reeds bestaande stukken – *L'Ombre* van Eugene Schwartz, *Martin Eden* naar Jack London, en *Les Bas-fonds* van Maxim Gorki – en originele stukken als *Attention au travail*, maar vooral de vertolking van het werk van Gildas Bourdet die zijn eerste vijf stukken voor La Salamandre heeft geschreven: *Didascalies*, *Derniers détails*, *Le Saperleau* (in het Nederlands vertaald door Pjeroo Roobjee en geregisseerd door Wim Meeuwissen, in 1985 gespeeld in Eindhoven en Amsterdam), *Une Station Service* (dit stuk zal in Amsterdam door het Publiekstheater worden gespeeld) en ten slotte *Les Crachats de la Lune*.

Aan de andere kant heeft het Théâtre de la Salamandre ook oudere teksten op zijn repertoire: *La Station Champbaudet* van Eugène Labiche, *Un coeur sous une soutane* van Arthur Rimbaud, *Britannicus* van Jean Racine en *Le Pain Dur* van Paul Claudel. In juni 1984 maakte Gildas Bourdet voor de eerste keer een operaregie (in samenwerking met Alain Milianti) in het kader van het Festival van Aix-en-Provence van Mozarts *La Finta Giardiniera*.

In januari 1982 is La Salamandre benoemd tot Théâtre National de la Région Nord-Pas-de-Calais.

De groep bestaat op dit moment uit elf vaste acteurs en er wordt samengewerkt met regisseurs als Hans Peter Cloos (*Casimir et Caroline* van Odön von Horvath in 1983).

Naast deze produkties stelt La Salamandre het publiek in staat om tijdens het gangbare theaterseizoen kennis te nemen van de meest actuele produkties.